Finansklagenemnda Bank

Avgjørelse FinKN 2025-388

23.4.2025

Instabank ASA

Utlån

Fraråding – kredittvurdering – refinansieringslån med gunstigere vilkår – spillavhengighet.

Klager fikk innvilget et lån på kr 420 000 i mai 2022. Kr 365 000 ble benyttet til nedbetaling av eldre gjeld med dårligere vilkår, resten til klagers konto. Foretaket sørget for innbetaling til eldre kreditor. På bakgrunn av opplysningene i lånesøknaden og eksterne opplysninger ble klagers betjeningsevne ansett som tilstrekkelig. Klager opplyste ikke foretaket om sin spillavhengighet i forkant av låneopptaket. Klager hevdet senere at lånet aldri burde ha vært innvilget. Foretaket skulle ha sett av gjenpartsbrevene som lå i Gjeldsregisteret at klager var spilleavhengig. Foretaket henviste til unntaket om refinansiering, samt at klagers økonomi var tilstrekkelig. Foretaket fikk medhold.

ANTATT ØKONOMISK OMFANG: kr 420 000

Saksfremstilling

Saken gjelder foretakets frarådingsplikt overfor kunde med spilleproblemer, og eventuelt krav på hel eller delvis lemping av låneavtalen.

Den 23.5.22 innvilget foretaket klagers søknad om forbrukslån på kr 420 000. I lånesøknaden opplyst klager at kr 365 000 skulle benyttes til refinansiering av eldre gjeld. Avtalt effektiv rente var 9.19 % p.a., og nedbetalingstiden var på seks år og seks måneder. Terminbeløpet var på kr 7 069.

Før innvilgelsen av søknaden innhentet foretaket opplysninger fra Gjeldsregisteret, Skatteetaten og Aa-registeret. Foretaket la til grunn at klager hadde en inntekt på kr 474 000, ingen studielån, billån på kr 150 000 og kr 361 341 i usikret kreditt.

Foretaket forestod selve refinansieringen til to andre foretak. Det er dokumentert at eldre kreditt hadde dårligere vilkår. Det resterende beløpet på kr 58 650 ble utbetalt til klagers konto.

Klager har anført at han ikke skulle fått lånet. Foretaket skulle ha oppdaget at klager hadde et spilleproblem gjennom opplysningene i Gjeldsregisteret. Av Gjeldsregisteret fremgikk at det var sendt over 400 orienteringsbrev i løpet av ett–to år, noe som viser hvem som har innhentet informasjon om klager. Dette var en klar oppfordring til foretaket om å undersøke klagers forhold nærmere før kreditt ble innvilget.

Foretaket har uansett ikke overholdt sine plikter etter pengespilloven § 5. Det har tillatt overføringer til spillselskaper uten nødvendig tillatelse og må følgelig tilbakebetale disse summene til klager.

Foretaket bestrider at det skulle ha frarådet låneopptaket. Klager hadde god nok økonomi til å bære låneforpliktelsen. Størstedelen av lånet ble benyttet til refinansiering av eldre gjeld med dårligere vilkår. Låneopptaket stilte således klager i en bedre økonomisk situasjon. Foretaket

gjorde sin kredittvurdering i tråd med gjeldende regelverk, bl.a. ved å innhente all relevant informasjon som var tilgjengelig. Foretaket kunne ikke vite at klager var spilleavhengig.

Finansklagenemnda Banks begrunnelse

Ut fra opplysningene i saken var det ikke noe å utsette på foretakets kredittvurdering av klageren. Opplysningene om klagerens inntekt og eksisterende gjeld ga rom for kreditten på kr 420 000. Lånet skulle ikke ha vært frarådet etter § 47. Av lånebeløpet gikk kr 361 341 til refinansiering av eksisterende lån med dårligere betingelser enn det nye lånet. Restbeløpet på kr 58 650 innebar utvidelse av samlet gjeld.

Det følger av utlånsforskriften § 13 at forbrukslån kan innvilges med maksimal nedbetalingstid på fem år. Nemnda forstår det slik at vilkårene i § 14 for unntak fra femårsregelen ved lån til refinansiering var oppfylt for den delen som ble brukt til refinansiering. Avtalt nedbetalingstid på seks år og seks måneder var i strid med § 13 for den delen av lånet som ikke gikk til refinansiering. Selv om det er uheldig og kritikkverdig at lånet delvis ble gitt i strid med § 13 om fem års nedbetalingstid, kan dette ikke få den virkning at lånet helt eller delvis skulle ha vært frarådet etter finansavtaleloven § 47. Frarådingsplikten i § 47 knytter seg til kredittvurderingen etter § 46 b. I denne saken var kredittvurderingen forsvarlig uavhengig av at lånet i det vesentlige skulle benyttes til refinansiering.

Nemnda har i sin tidligere praksis lagt til grunn at lån til refinansiering skal utbetales direkte til tidligere kreditor. Det følger av rundskriv 6/2022 pkt. 6, som i 2024 ble avløst av veiledning om Praksis ved lån til forbrukere, at direkte utbetaling til kreditorene skal finne sted for lån til refinansiering selv om lånet ikke innvilges etter unntaksreglene i utlånsforskriften § 14. Rundskrivet ble publisert 19.12.22, det vil si etter at lånet i denne saken ble innvilget. Nemnda vil likevel nevne FinKN 2024-708, hvor nemnda konkluderte med erstatningsansvar for foretaket etter at lån ble utbetalt til kundens egen konto i en situasjon der foretaket var kjent med kundens spilleproblemer. Kunden hadde søkt lån til refinansiering. Lånet skulle da ha vært utbetalt til tidligere kreditorer, selv om foretaket anførte at vilkårene for tildeling av lån som vanlig forbrukslån var oppfylt. I den saken som nå er til behandling, ble bare kr 365 000 angitt som lån til refinansiering i søknaden. Det overskytende måtte da uansett kunne utbetales til klagerens egen konto.

Det gjenstående spørsmålet er om foretaket kjente eller burde ha kjent til klagerens spilleavhengighet, og derfor i alle tilfelle burde ha unngått utbetaling til klagerens egen konto. Nemnda kan ikke finne holdepunkter for at foretaket burde ha kjent til spilleavhengigheten. Slik nemnda kjenner til opplysninger fra gjeldsregisteret, fikk ikke foretaket opplysninger derfra som kunne indikere spillegjeld og spilleproblemer. Nemnda kan heller ikke se at oversikten over kreditter i skattemelding som ble innhentet i anledning kredittvurderingen, burde ha medført nærmere undersøkelse om spilleavhengighet hos klageren.

Klageren kan etter dette ikke gis medhold i klagen.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Banks konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trygve Bergsåker (leder), Knut Bjerve (bransjerepresentant) og Bodil Kristoffersen (forbrukerrepresentant).